سزا و گەمارۆی ئابووریی و کاراییان لەسەر کامیان؟… زاهیر باهیر

پێش ئەوەی بێمە سەر باسەکە سێ خاڵی گرنگ هەن. یەکەم: سزا و گەمارۆی ئابوریی لە سەرەتادا هیچ ڕۆڵێکی نییە لەسەر وڵاتی سزادراو. پرۆسەیەکی درێژ خایەنە و هەندێك جاریش ڕك و کینەی دانیشتوانی وڵاتی سزادراو دژ بە بەدەوڵەت یا دەوڵەتانی سزادەر دروستدەکات. گەرچی بازرگانانی جەنگ هەر کە تەقە دەستی پێکرد ئەوان زەربەی کەرەسەکان لە ئەمبارەکاندا خەزن دەکەن و ئەوەشی کە بەدەرەوەیە هەر دوای ڕۆژێك نرخەکەی بەرز دەکەنەوە. دووەم : سزای ئابووریی کە بەسەر وڵاتانی گەشە نەکردوی پیشەسازییدا دەسەپێنرێت زۆر جیاوازە لەو سزایەی کە کۆمەڵێك لە وڵاتان بەسەر وڵاتانی پیشەسازی پێشکەوتوو دەیسەپێنن، هەر ئاواش کاراییان دوولایەنەیە . سێیەم: هەر لایەك ئەو سزایە بەسەر هەر لایەکی دیکەدا بچەسپێنێ باجەکەی دانیشتوانی وڵاتی سزادراو دەیدات نەك حوکمڕانانی وڵاتەکە. باشترین بەڵگەش سزادان و گەمارۆخستنە سەر عێراق، ئێران، ڤەنزویلا، کۆریای باکور و زیمبابەیە .

لەم نوسینەدا مەبەستم پەیوەندی ئاڵووێر و بازرگانی نێوانی وڵاتانی ئەوروپای ڕۆژئاوا و ئەمەریکا لەگەڵ ڕوسیادایە بە هۆی ئەم شەڕەی کە هەیە. هەر ئاواش قسەکە لەسەر سزادانی وڵاتانی پیشەسازیی پێشکەوتووە لەسەر وڵاتەکی دیکە کە تا ڕادەیەك ئەویش خاوەن پیشەسازیی پێشکەوتووە کە ڕوسیایە. لێرەدا سزای ئابووریی و گەمارۆدانی ئابووریی و ئابوورییانە دوولایەنەیە واتە لەسەر دانیشتوانی هەردولا دەکەوێت، ئەویش بە گوێرەی ئاستی گەشەی پیشەسازییەوە و ڕێژەی هەناردەکردن و هاوردەکردنی شمەك و کاڵاکانە لە نیوانیانا .

بۆڕونکرنەوەی ئەوە چەند داتایەکی نوێ کە سەبارەت بە بازرگانیی نێوانیانە دەخەمە ڕوو، ئەو کاتە دەتوانین ئەنجامگیرییەك بکەین .

بەگوێرەی داتاکان، لە 10 مانگی یەکەمی ساڵی 2021 سەرجەمی هەناردەی ڕوسیا بۆ جیهان 388.4 ملیار دۆلار بوە کە بە شێك لەو وڵاتانە ئەم 5 وڵاتەن: چین بە بڕی 112.4 ملیار دۆلار، ئەڵمانیا بە بڕی 46.1 ملیار دۆلار، هۆڵەندە بە بڕی 37 ملیار دۆلار، ئەمەریکا بە بڕی 28.8 ملیار دۆلار و تورکیا بە بڕی 25.7 ملیار دۆلار. ئەوەی

ڕوسیا هەناردەی بۆ ئەم وڵاتانە دەکات نەوتە و غازە و بەرهەمهێنراوی کیمیاوییە و مەعدەنە. لەسەرجەمی هەناردەی ڕوسیا لەسەدا 53 ی نەوتە و غازە و بەرهەمهێنراوی کیمیاوییە. لە سەدا 13 هەناردەی ڕوسیا دەچێت بۆ وڵاتانی CIS ، واتە ئەو 11 وڵاتەی کە کاتی خۆی لە فەلەکی یەکێتی شورەویدا بوون.

بێ لەوانەی سەرەوە ڕوسیا ئەمانەش هەناردە دەکات : جۆ ، ڕۆنی گوڵەبەڕۆژە، مریشک، شیر و پەنیر ، گۆشتی بەستوی بەراز ، پێویستی کارەبایی و کەرەسەی میکانیکی و تەختە. ڕوسیا و ئۆکرانیا پێکەوە سێیەکی هەناردەی گەنمی جیهان و 80%ی ڕۆنی زەیت دابیندەکەن ئەمەش وای کردوە هەر لە ئێستاوە لە بۆرسەی جیهانیدا گەنم نرخەکەی بە ڕێژەی لە سەدا 50 زیادی کردووە.

بازرگانی ئەمەریکا و ئەورووپا لەتەك ڕوسیا:

بازرگانی و ئاڵوگۆڕ و خزمەتگوزاریی و کاڵای نێوانی ئەمەریکا و ڕوسیا لە ساڵی 2019دا تەنها 34.9 ملیار دۆلار بووە کە لەمەش هەرناردەی ئەمەریکا بۆ ڕوسیا 10.9 ملیار دۆلاربووە و هاوردەی 24 ملیار بووە، کەواتە نوقسانی [عەجزی] ئەم ئاڵوگۆڕە بۆ ئەمەریکا 13.1 ملیار دۆلار بووە ، بە زمانی ئاسایی یانی هەناردەی ئەمەریکا بۆ ڕوسیا کەمتر بووە لە هاوردەی. هەر لەو ساڵەدا، 2019 دا ، ئەمریکا 26 هەمین دەوڵەتی مامەڵەی بازرگانیی ڕوسیابووە، کە 28 ملیار دۆلار بووە. لە هەناردەکردندا ڕوسیا بۆ ئەمەریکا لە ساڵی 2019 دا، 40 هەمین وڵات بووە، بەڵام لەهاوردەی کاڵادا لە لایەن ئەمەریکاوە هەر لەو ساڵەدا، ڕوسیا لە ڕیزبەندی 20 دا بووە، کە بە بەهای 22.3 ملیار دۆلاربووە. سەبارەت بە نەوت و وزەش ئەمریکا لە سەدا 5 نەوت و وزەی لە ڕوسیا هاوردە کردووە.

لە لایەکی دیکەوە BlackRock کە گەورەترین کۆمپانیای ئیدارەدانی سامانە لە جیهاندا کە بارەگاکەی لە نیو یۆرکە و سامانی 10 تریلۆن دۆلاری لە ژێردەستدایە، ئەم کۆمپانیایە 17 ملیار دولاری لە کاری سیکوڕێتیدا لە ڕوسیا لە دەست چووە، بە هۆی هەڵپەسارنی سامانییەوە لە 28/02 دا.

هەرچیش سەبارەت بە ئەوروپایە ، لە ساڵی 2021 دا بازرگانی و ئاڵوگۆڕ لە نێوانی ڕوسیا و وڵاتانی ئەوروپیدا 257.5 ملیار یورۆ بووە. بڕی هاوردەی ئەوروپا لە ڕوسیا 158.5 ملیار یورۆ بووە کە بریتی بووە لە نەوت و غاز و وزە و کانزاکان و تەختە و پۆڵا و ئاسن هەروەها سەمادی کیمیاوی. هەر ئاواش لە ساڵی 2021 دا ڕوسیا پێنجەم شەریکی ئەوروپا بووە لە هەناردەدا و سێهەم شەریکی هاوردەی ئەوان بووە. سەرجەمی هەناردەی ئەوروبا بۆ ڕوسیا لە ساڵی

2021دا بایی 99 ملیار یورۆ بووە کە بریتی بووە لە مەکائین و پارچەکانی و سەیارە و داو و دەرمان و ئالەتی ئەلەکترۆنی. لێرەشدا بە ئاشکرا دیارە کە مامەڵەی بازرگانی ئەوروپا لەتەك ڕوسیادا لە عەجزدا بووە، هەناردەی ئەوروپا بۆ ڕوسیا زۆر کەمتر بوە لە هاوردەی.
هەرچیش بریتانیایە تا ئێستا سزای زیاتر لە 350 ڕوسیی کە زیاتر لە 50 کەسیان ئۆلیگارگییەکان و خێزانەکانیان و بڕی گشتی داهاتیان دوای باج 100 ملیار دۆلارە. لە لایەکی دیکەوە حکومەت بە بڕی سەدەها ملیۆن پاوەن لە کاڵای زۆر گرانبەها و ناوازە [لەکشەری] بلۆك کردووە. ئەمە لە کاتێکدا ساڵی پار، 2021 ، بریتانیا بایی2.6 ملیار پاوەند کاڵا و شمەکی بە ڕوسیا فرۆشتووە، 400 ملیۆن لەمە پارەی فرۆشتنی سەیارەی دانسقە و تایبەت دروستکراو، بووە. لەگەڵ ئەوەشدا بە گۆێرەی داتاکان بریتانیا بازاڕێکی بچوك بووە بۆ کڕینی سەیارە لە لایەن ڕووسەکانەوە، کە نیشانی دەدات کە شتێك زیاتر لە 10 هەزار سەیارە بە ڕوسیا فرۆشراوە، کە لە کاتێکدا بڕی بەرهم□هنانی سەیارە لە بریتانیا بەهاکەی 850 هەزار پاوەند بووە.
کاردانەوەی جەنگەکە و سزا ئابوورییەکان لەسەر دانیشتوانی بریتانیا زۆر گەورەیە هەر لە مانگی ڕابوردوودا، مانگی شوبات، نرخی خۆراك و خوردن لە سەدا 20 گرانتر بووە بە بەراورد بە هەمان مانگی ساڵێك لەمەوبەر. کولفەی ژیان لە بریتانیادا لە پایزدا بە ڕێژەی لە سەدا 10 دەچێتە سەرەوە. هەر بە گوێرەی ئەو ئامارانە ژیان ئەوەندە گران دەبێت کە 23.4 ملیۆن خەڵك لە بریتانیا بۆ ئەوەی بژین دەبێت دەست بە جیهازەکانی گەرمکردنەوەی خۆیانەوە بگرن و هاوکاتیش کەمکردنەوەی هەندێك لە کەرەسەی خواردنی بنەڕەتی کە لە خۆیانی بگرنەوە.
بێ گومان کشانەوەی کۆمپانیای پیترۆڵی بریتانی لەژێر فشاری حکومەتی بریتانیا و کۆمپانیاکانی دیکە لەژێر فشاری حکومەتەکانی تردا هەر وا بە ئاسانی بەسەرماندا تێناپەڕێت و دەبێت ئێمەی باجدەری بریتانیا ئەم باجە قورسە بدەین . ئەم باجەش دێتە سەر ئەو باجەی کە ماوەیەك لەمەوپێش نرخی غاز و وزەیان بۆ ساڵێك لانی کەم بە 700 پاوەند خەمڵاند لەسەر هەر ماڵێك یا بزنسێك.
سەرەڕای ئەمانەش نوقسانی بوجەی بریتانیا لە 2019 دا گەیشتە 140 ملیار پاوەند بەهۆی پەتای کۆرۆناوە، ئێستا پێشبینی دەکرێت ئەم نوقسانییە [عەجزە] بە هۆی ئەم جەنگەوە زیاتر هەڵکشێت کە ئەمە لە کاتێکدا لەسالی 2000 دا تەنها 40 ملیار پاوەند و لە 2010 دا 98 ملیار بووە. لەم بارەشەوە، مارك کەنری کۆنە سەرۆکی بانقی مەرکەزی ئینگلەند ماوەیەك لەمەوبەر وتی ” بریتانیا سەبارەت بە ئیدارەدانی

عەجزی میزانییەکەی متمانە دەکاتە سەر بەڕەحمیی ساماندارانی بەگانە" . گرانیی لە لایەکەوە و نوقسانی میزانییە ، بە بڕوای ئابووریناسەکان هەڵئاوسانی پارە لە پایزدا دەباتە سەروی لە سەدا 8 .
هاوکاتیش حکومەتی بریتانیا دەڵێت " ئەوەی لە توانامانا بێت دەیکەین بۆ پارێزگاریکردن لە بەکاربەر و خەڵك" بەڵام چۆن دەتوانێت ئەمە بکات ؟ ئەی ئەگەر نەیکرد چی ڕوودەدات؟ بێ گومان وەڵامدانەوەی ئەم پرسیارانە ڕەنگە لە ئایندەدا دەستمان بکەوێت.

ئەنجامگیریی:

بە گوێرەی ئەو داتانەی سەرەوە غاز و نەوت بەشی سەرەکی هەناردەی ڕووسیایە بۆ ئەورووپا کە دەکاتە لە سەدا 31 بۆ ئەڵمانیا و ئەورووپا، بریتانیا لە سەدا 7 بۆ ئەمەریکا لە سەدا 5 . لە ئێستادا کە نرخی نەوت لە بەرزبووندایە بێ گومان لە قازانجی ڕووسیایە نەك بریتانیا و ئەورووپا کە تا ئێستا جێگرەوەی نەوت و وزەی ڕووسیایان نییە. گرانبوونی زیاتری غاز و وزەمەنیی زۆر لەسەر دانیشتوانی ئەورووپا و بریتانیا دەکەوێت. هەمان شتیش بۆ هاوردەکردنی سەمادی کیمیاوی کە کێڵگەوانەکان بۆ پلەی یەکەم زیانیان لێدەکەوێت و لە پلەی دووهەمیشدا بەکاربەران. باشە لەم بارە ناهەموارەدا کاردانەوەی ئەورووپییەکان و بریتانییەکان چییە و چۆن دەبێت؟ ئەی حکومەتەکانیان چۆن چۆن چارەسەری ئەم کێشە گەورەیە دەکەن؟ کاتێك کە لە پایزدا ئاو و هەوا دەگۆڕێت.
لە ڕاستیدا زۆر گرانە کە ئەورووپا و بریتانیا جێگرەوەی بۆی نەوتی هاوردەی ڕووسیا وا بە ئاسانی پڕ بکاتەوە، بۆ ئەوەی ئەوە بکرێت زیادکردنی بڕی دەرهێنانی نەوتی زیاترە لە لایەن دەوڵەتانی ئەپیکە وە کە خودی ڕووسیا کارایی خۆی لەسەر هەندێک لە وڵاتانی ئەندامی ئەپیکدا هەیە وەکو ئێران و لیبیا و ڤەنزویلا، خودی ئەمانیش لایەنگری ڕووسیان، تەنها وڵاتێك کە بیەوێت ئەو بڕە زیاتر بکات کە ئەویش دەبێتە شکاندنی پەیمان و ڕێکەوتنی نەوانیان، سعودییەیە .
چارەیەکی دیکە هەیە کە ئەویش لابردنی سزا و گەمارۆی ئابووریی ئەمەریکا و ئەورووپایە لەسەر ئێران. ڕەنگە ئەم ڕوداوانەی ئەم ڕۆژانە هەنگاوی یەکەم بێت بۆ ئەوە، لەوانە گەرمکردنەوەی وتووێژ و بەردانی نازەنین زەگهاری ڕاتکلیف لە بەرانبەر نزیکەی 400 ملیۆن پاوەن کە ئەمەریکاش ڕازی بوو بەوە کە وەکو بەڵێك بۆ کاروباری مرۆڤانە دەبێت سەرفبکرێت.
شتێکی دیکەش هەیە ئەویش دابەزینی بەهای ڕۆبڵ، دراوی ڕووسیا ، کە لە دەستپێکردنی جەنگەکەوە شکاوە بەڵام لە هەناردەی کاڵادا هێشتا

هەر قازانج دەکات .
لە مەسەلەی هەناردەی دانەوێڵەدا لە کاتێکدا کە بە ڕوسیا و ئۆکرانیا سێیەکی دانەوێڵەی دونیا زامن دەکەن زۆرێك لە وڵاتانی ڕۆژهەڵاتی ناوین و هەروەها و باکوری ئەفریقا متمانەی سەرەکییان لەسەر دانەوێڵەی ڕوسیا و ئۆکرانیایە. بۆ نمونە لەسەدا 40 ی پێویستی دانەوێڵەی یەمەن لە ڕوسیادا دەڕوێنرێت، هەر ئاواش میسر گەورەترین هاوردەی دانەوێڵەیە کە لە سەدا 70ی گەنمی لەوێ دەهێنیت. ئەمە کارەسات دەهێنێت. ئایا ئەم وڵاتانە لێدەگەڕێن کە میسر و یەمەن و وڵاتانی دیکە گەمارۆ ئابوورییەکە بشکێنن و ئاسانکاریشیان بۆ دەکەن؟ یاخود حکومەتانی ئەوروپا و بریتانیا قەرەبوی ئەوەیان بۆ دەکەنەوە؟ هەر بارێکیان بێت ڕوو لەوە باشی نییە بۆ ئەم حکومەتانە.
لەگەڵ هەموو ئەمانەدا ڕوسیا وڵاتێکە کە قەرزەکەی ئەکجار کەمە کە هەتا دوو مانگ لەمەوبەر تەنها 38 ملیار دۆلار قەرزار بوو، کە لە چاو بریتانیادا هەر هیچ نییە، وێڕای ئەمەش متمانەی، کرێدتی، 650 ملیار دۆلاریشی هەیە، کە بڕێکیان نەختینەن و بڕێکی تریان ئاڵتون و ئەڵماس و کانزای گرانبەهای دیکەن .
لە لایەکی دیکەوە ئایا ئەو کۆمپانیانەی کە مامەڵەی بازرگانی و ئابووری لەتەك روسیادا دەکەن تاکو چەندێك دەتوانن تەحەمولی ئەوە بکەن کە پەیوەست بن بە سزادانی ئابوری ڕوسیاوە وەکو کۆمپانیاکانی نەوت، مەکدۆناڵدا، کۆکاکۆلاو، بیبسی بەرگەرکینگ ، ستاربەرکس، کارتە بانکییەکان، ماستەرکارت، هەرە گەورە کۆمپانیای جیهان ' بلاك ڕۆك ' کە هەر لە ئێستادا 17 ملیار دۆلاری لە ڕوسیادا لە دەستداوە.
ئەوەی کە لێرەدا دەردەکەوێت ئەوروپا و ئەمەریکا و کۆمپانیا گەورەکانیانە کە زیاتر پاشکەی ڕوسیان، نەك پێچەوانەکەی. لە لایەکی دیکەشەوە مەتریسییەکی دیکەش لەسەر کۆمپانیاکانی ئەوروپا و ئەمەریکا کە لە ڕوسیان، هەیە. ڕوسیا ئێستا بیر لە دەستبەسەراگرتن و خۆماڵیکردنی کۆمپانیا و کارگە نزیکەکانی ئەوروپا کە لەوێ هەن ، بە هیچ قەرەبووکردنەوەیەک، دەکاتەوە .
ڤلادیمێر پوتین چەند ڕۆژێك لەمەوبەر وتی " کرملین دەتوانێت ڕێگایەکی یاسایانە لە دەست بەسەراگرتنی کۆمپنیا جیهانییەکان بدۆزێتەوە ...دەتوانێت ئیدارەیەی دەرەکی بدۆزێتەوە بۆ گواستنەوەی ئەمانە بۆ هەر کەس بیەوێت کاریان لەسەر بکات ... یاسا و بازاڕی کافی هەیە بۆ ئەمە" هاوکاتیش دیمەتری میدڤیدیڤ-ی کۆنە سەرۆکی ڕوسیا وتی " وەڵامی گونجاو" هەیە بۆ سزا و گەمارۆی ئابوریانەی کە لە سەریانە لەوانە " دەست بەسەراگرتنی سەروەت و سامانی بێیانە و گریمانی خۆماڵی کردنیان" دواتر ئەوەشی بۆ وتەکانی زیادکردو وتی "

هۆکارەکانیان هەرچۆن بێت ، کۆمپانیا بێیانەکان دەبێت لەوە بگەن گەڕانەوەیان بۆ بازاڕەکەمان ئاسان نا بێت”
گەرچی ئەمانە هەڕەشەن لە ئێستادا بەڵام ڕوسیا ڕەنگە بتوانێت بیانکاتە کردار و ئەوەی کە دەیەوێت بیکات، ئەمەش زۆر گران نییە بۆ ڕوسیا کە لە کاتێکدا ڕوسیا دەتوانێت سەرپێچی ئەو یاسا و برگە یاسایانەی بازرگانی و بزنسانەی نێوانی خۆیان و کۆمپانیا بێیانەکان بکات، چونکە لە حاڵەتی ئاوادا ئەوروپا و ئەمەریکا چی تر دەتوانن بکەن جگە لە سزا و گەمارۆی ئابوریانەی زیاتر؟ کە ئەمانەش هەموویان کراون.

Zaherbaher.com

زاهیر باهیر
19/03/2022

چیرۆکی نێرگزچنین و نێرگزفرۆشتنەکەم!… د. هێرش رەسوڵ

‎

‎

‎هەمیشە بۆن-ە تایبەتەکەی مەستمدەکات. ئەو بۆنە لای من تەواو ناوازە و سروشتییە. کۆتایی زستان و سەرەتای بەهاری هەمو ساڵێ حەزدەکەم ئەو بۆنە هێمن هێمن رۆبچێتە نێو هەست و رۆح و، تەنانەت مولولەکانی خوێنیشمەوە.

‎تا ئەو ساتەوەختە، تەنها بە دەستی ئەم و ئەوەوە بینیبوم و بۆنیم کردبو.. بۆنی ئەو گوڵە قەد سەوز و چاو زەرد و شەش باڵ سپییە.

‎کە چەپک□ نێرگز توند بە لوت□وە دەگریت و پڕ بە سییەکان بۆنەکەی هەڵدەمژی، دەنکە زەردەکانی ناو گوڵەکە، سەری لوت ز□رد د□ک□ن.

رەنگکردنێکی زۆر جوان، کە هەندێجار هەستیشی پێناکەیت، یا یەکێک ئاگادارت نەکاتەوە.

‎تەمەنم تەنها دوانزە ساڵ و چەند مانگێک بو. لەگەڵ شوانەی خاڵۆزام و کۆمەڵێ منداڵ و گەنجی دیکەی خزم و ناسیاو و ‎دراوسێی ماڵی باپیرم دەچین ب□ چینن□وەی نێرگز.

‎رۆژی پێشتر، من و دایکم لە رانیەوە هاتوینەتە حاجیاوا، شوانە، کە زوتر لەگەڵ هاوڕێکانیدا پلانی ئەو کار و گەشتەیان دانا□، داوا دەکات منیش بۆ سبەینێ هاوەڵییان بکەم.

‎بەیانییەکی زوی مانگی رەشەمێیە، پشوی نیوەی ساڵی خوێندنمانە. ساڵی ١٩٩٥ــە، و من لە پۆلی یەکەمی ناوەندیم. کۆمەڵێ کوڕ و کچ لە حاجیاوا□ ب□رەو بناری ماکۆک بەڕێدەکەوین. ماکۆک چیایەکی دڵگیرە و لەلایەکەوە بەسەر ناوچەی بیتوێن و خۆشناوەتی و لەلاکەیترییەوە بەسەر دۆڵێ-دا دەڕوانێت.

‎گەشتی لەوجۆرە بۆ من، تاموچێژی تایبەتی هەبو، سەرەتا زۆر بە تاسەوە ر□م□د□کرد، بە ناو دەشت و دەر و بەردەڵان و تەنانەت پەڕینەوە لە روباریش. دواتر وردە وردە هەستدەکەم هیلاکدەبم. دەکەومە دوای هەموان. شوانە و هەندێ لە برادەرەکانی ئاوڕم بۆ دەدەنەوە، و بزەیەک دێتە سەر لێوەکانییان، وەکئەوەی بڵێن: ها شل□ش□اری، ئەوجۆرە گەڕان و رۆیشتنانە بۆ تۆ نابن! منیش بەردەوام□بوم لەسەر هەنگاونان، گوایە ماندونیم و زۆر حەزم لێیەتی.

‎ئەگەرچی دەرکەوتنی نێرگز دەکەوێتە پێش هاتنی وەرزی بەهار، بەڵام بە “گوڵی بەهار”ـیش ناودەبرێت. ئاخر ئەو کوێستانییە و لەناو بەفرەوە سەردەردێنێ و لەگەڵ رەشبونەوەی چیا و بەندەن و نواڵە و بنارەکانیش، وردە وردە جێماندێڵێت.

‎هێشتا نەگەیشتوینەتە شوێنە دیاریکراوەکە. من زو زو دەپرسم: زۆرمان ماوە؟ ئەوانیش دەڵێن: پەلەمەکە، ئێستا دەیگەینێ. لە رێگاکە، ناوە ناوە پەڵەنێرگز دەبینین، بەڵام ئەوان هێشتا پێیانوایە دەبێ زیاتر بڕۆین، تاکو دەگەینە ئەوێ.

‎ئامانجی نێرگزچنین بەرەو سەفەرێکی درێژی بردین. سەفەرێکی جوان و پڕچێژ و یادگاریی. وەکئەوەی بڵێی ئەوە بۆنی ئەو گوڵە کوێستانییە ناسکە شۆخوشەنگەیە بەرەو لای خۆی راماندەکێشێت.

‎خۆ ئەوکاتە بە چیرۆکی ناوی ئەو گوڵە و ئەفسانەکەیم نەدەزانی. دەگوترێت ناوەکە لە ئەفسانەیەکی گریکییەوە هاتوە، گوایە کوڕێکی زۆر قۆز هەبوە بە ناوی (نرسیس)، ئەو کوڕە قۆزە رۆژێک لە کاتی ئاوخواردنەوەدا لەسەر روبارێکدا، روخساری خۆی دەبینێت و تەواو شەیدای جوانی خۆی دەبێت و ئاگای لە خۆی نامێنێت، بۆیە بە دەمدا دەکەوێتە ناو روبارەکە و دەخنکێت، لەو شوێنەشدا کە (نرسیس) گیانی سپاردوە، گوڵێک رواوە، کەوا دواتر بە ناوی ئەو کوڕە خودشەیدایەوە ناونراوە، بەوشێوەیەش ناوی گوڵەکە ئاوا رۆیشتوە و لە ناو زمانە جیاوازەکانی دنیادا بە شێوەگۆکردنی جیاجیا جێی خۆی گرتوە.

‎ تا ئەوکات نەمدیبو پانتاییەکی گەورەی زەویی بەرین بەو گوڵە زەرد و سپییە داپۆشرا بێت. مەزرای گوڵی نێرگز، یان وەک کورد پێیدەڵێت "نێرگزەجاڕ"، دیمەنێکی زۆر جوان دەبەخشێت بە ناوچەکە.

‎ماوەیەکی باش لەناو نێرگزەجاڕەکە دەستدەکەین بە نێرگزچنین. هەریەکەمان بەشی خۆی نێرگزی دەکاتە تەلیس (گوێنی)ـەوە. کەشێکی زۆر خۆش و تایبەت بو. بۆنی سەوزایی و شێداریی خاک و نۆبەرەی نێرگز ئاوێتەی یەکتر دەبن. مەستمان دەکەن.

‎پاش بڕینی هەمان رێگا، کاتی نیوەڕۆ تێپەڕیبو، کە بە هیلاکییەکی زۆرەوە گەیشتینەوە ماڵی باپیرم. ماڵی باپیرم (سۆفی حەسەنی ئاڵڵای) لە گەڕەکی (خەندەکەییەکان) بو لە ناحیەی حاجیاوا، خانوەکە لە روبەری ٤٠٠ مەتردا بو، ژورەکانی کەم بون، بەڵام گەورە، حەوشەیەکی فراوانیشی هەبو، ماڵی خاڵە گەورەکەشم (خاڵە حسێن) هەر لەو خانوەدا بو.

‎ئێمە دەگەینە ماڵەوە، هەر کە نەنکم ئێمە بەو ماندوێتییەوە دەبینێ یەکسەر بە پیرمانەوە دێت. نەنکم (هەمینی وسێنی ئاڵڵای ئەمەری) ژنێکی وردیلەی رۆحسوکی میهرەبان بو، تا ئەوکاتەوە هەر چالاک و گورجوگۆڵ بو. چەند ساڵ دواتریش، کارین-ی خوشکەزام کە تازە فێری قسەکردن ببو، ئەمەی بە زارییەوە گرتبو: "نەنکۆڵێ، گورجوگۆڵێ".

‎نەنکم، دەزانێ سەرباری هیلاکییەکەشمان زۆر برسیمان بوە، بە پەلە چەند هێلکەیەکی خۆماڵیمان بۆ دەکاتە رۆنەوە. بە پەلە نانەکەمان دەخۆین. لەسەر نانخواردنەکەش هەر بیرمان لای نێرگزەکانمانە، ئاخۆ چۆن بە پەلە بیانکەینە چەپک؟

‎ئەو پاشنیوەڕۆیە هەریەکەمان بە تەشتێ چەپک□ نێرگزەوە بە کۆڵان و

شەقامەکانی حاجیاوا وەردەبین. "یەڵا نەرگز.. نەرگزی گەش و جوان". بەڵام بەداخەوە من ئەو رۆژە بەئومێد دەبم، تەنها چەپکەکیشم بە نافرۆشرێت!

‎خۆ من یەکەمجارم نەبو شت بفرۆشم. لەگەڵ هیوا و هەمن-ی برامدا، کە یەکەمیان پێنج ساڵ و دوەمیشیان دو ساڵ لە من گەورەترە، بەردەوام هاوینان، و دوای تەواوبونی خوێندن دەکەوینە شتفرۆشتن، تاکو لانیکەم بەشی جلی خوێندنگە کڕبکەینەوە. من لە ژیانی منداڵییمدا، ئاو، پسکیت، گوڵەبەڕۆژە، جگەرە، بنێشت، چلورە و مەطا و ئایسکرێم و کتێب و رۆژنامە و گۆڤار و زۆر شتی تریشم فرۆشتوە.

‎دروست نازانم بە هەر چەپکە نرخی چەندمان دانابو، بەڵام پێموابێ دینارێک یان نیو دینار بو. رۆژی دواتر لەگەڵ دایکم دەچینەوە رانیە. لەوێش بە هەمانشێوە تەشتە چەپکەنەرگز دەخەمەژێر باڵمەوە و هاواری نەرگزفرۆشتن دەکەم. پێموابێ چەند چەپکەکی کەم دەفرۆشم و ئەوەیتر لە ماڵەوە دابەشدەکەم.

‎هەموجارێ کە لەسەر رێگای دەرەوەی شارەکان و، لە قەراغی جادەکاندا منداڵە نەرگزفرۆش جوانکیلەکان دەبینم، دەگەڕێمەوە بۆ ئەو یادگارییە جوانە.

پێکی خیانەت… جەمال ئەحمەد ئیسماعیل

دەمێکە ڕەخنەگران وشەی خیانەت و گەندەڵی بەکاردێنن، بەڵام ئەم وشانە هەندێ سوواون و کاڵبونەوە، کاریگەرییان نەماوە. یاخود ئەوەیە تاکی کورد هەندێ لەگەڵ گەندەڵی و خیانەت ڕاهاتووە کە لای ئەو جگە لەوە، بەدیلێکیتر نییە. لە لەڕاستیدا ئەمە ئەو کارەساتەیە کە بینە قاقای ئەستاو داهاتووی میللەتی ئەمەی گرتووە. چونکە ئەمە کارەساتە کە هاوڵاتییانی وەڵاتی ئەمە خیانەت و گەندەڵییان بەلاوە ئاسایی بێت. چونکە گەندەڵی و خیانەت دەبێت ببێتە هەوێنی ش□ش□کی مەدەنیی و سیستەمی حوکم بگەڕێت. وە لە مێژووی دەیان وڵاتدا ناعەدالەتی و گەندەڵی خیانەتی دەسەڵاتداران،

پاڵنەری هەموو شۆڕشەکان بووە. بۆ نمونە گەورەترین شۆڕش لە فەڕەنسا لەسەر تەنها یەک قسە هەڵگیرسا. کاتێک بە شاژنی فەڕەنسا دەڵێن میللەت زۆر برسییەو خەڵک نانی نییە بیخوات. کەچی ئەو بە گاڵتەپێکردنەوە دەڵێ، ئە کە خەڵک نانی نییە، با پسکیت بخۆن! ئیتر تەنها ئەم قسەیە بوویە سەرهەڵدانی شۆڕشێکی گەورەو تەواوی سیستەمی حوکمڕانی ئەوسای گۆڕی.
بەڵام تێناگەم بۆچی میللەتی ئێمە شۆڕشێکی هاوشێوە ناکات و سیستەمی حوکم ناگۆڕێت. لەکاتێکدا میللەتی ئێمە نان و پسکیتی نییە بیخوات. نەوتو غازو هەموو سامانێکی سەر زەوی و ژێر زەوی بە تاڵان دەبرێت. هیچ خزمەتگوزارییەک نییە، دەیان جۆری زەریبە لەهاوڵاتیان وەردەگیرێت، ئازادی نییە، مافی مرۆڤ نییە، کەرامەتی مرۆڤ پارێزراو نییەو حوکمێکی دیکتاتۆری و مافیایی میللەت دەچەوسێنێتەوە. کەچی خەڵک هەر بێدەنگە.
من پێموایە کە دەسەڵاتدارانی کوردستان هێندە قێزەونن و خاوەنی پاشخانێکی هێندە دزێوو ناشیرینن وە هیچ شتێک نەماوە نەیکەن لە دزی، فەسادی، بێئەخلاقی، تیرۆر، مافیایی، سەرانەوەرگرتن و تەنانەت دەستدرێژی سێکسیش بەسەردایکو خوشکانی ئێمەومانان. بۆیە بەبڕوای من دەبێت لەناو فەرهەنگی کوردیدا بگەڕێین بەشوێن وشەیەکی کاریگەرترو قێزەونتر کە شایستەی پاشخانی پیس و ڕووی ڕەشی دەسەڵاتداران بێت.
من پێموایە هەموو حیزبەکانی کوردی تەمسیلێکی زۆر خراپی حوکمڕانی دەکەن و نموزەجێکی بێئەندازە ناشیرین نیشانی جیهان دەدەن، بەڵام هەرکامێکیان هەرچەندە زیاتر دەسەڵاتی فراوانتر دەبێت زیاتر کاری کوشتن، فڕاندن، دزی لەسەروەت و سامانی وڵات دەکەن.
حاڵی حازر ئەوەی پشکی شێری بەردەکەوێت لەدزی، تاڵانی و سکانداڵی سیاسییەکان ئەوا بەتایبەتی یەکێتی نیشتیمانی کوردستان (بنەماڵەی حوکمڕانی تاڵەبانی)و پارتی دیموکڕاتی کوردستان (بنەماڵەی حوکمڕانی بارزانین) وە زۆر بەدیاریکراوی و تایبەتیتر پارتییە. بەحوکمی ئەوەی پارتی خاوەنی دەسەڵاتی موتڵەقەو تەواوی جومگە سیاسی، ئابوری و سەربازییەکانی بەدەستە، بۆیە زۆرترین بەرپرسیارێتی بەردەکەوێت. هەرچەندە یەکێتی و پارتی دووانەیەکی خاوەن قێزەونترین ڕابردوون و هێندەی وڵاتانی دوژمن، کوردییان کوشتووە. بەڵام لەزۆر شتیشدا جیاوازییان هەیە، بۆنمونە پارتی بەحوکمی ئەوەی بنەماڵەیەکی خێڵەکی و عەشائیر ڕێبەرایەتی دەکات، بۆیە هەستی دیکتاتۆری و پاوانخوازی دەسەڵات لای ئەوان زیاترە، پارتی و سەرکردە بارزانییەکان هاوشێوەی دیکتاتۆرەکانی جیهان باوەڕیان بەچەمکەکانی ئازادی، دیموکڕاسی و مافەکانی مرۆڤ نییە،

وە بەلایانەوە ئاساییە کە لەسەر تەنها نوسینێک مرۆڤ بکوژن. هەروەک چۆن پێشتریش دژیانی وەکو سەردەشت عوسمان و کاوە گەرمیانی و سەرانی مامە حەمەو هتد یان بەشاراوەیی کوشت و ئێستاش دژیان چالاکوانی سیاسیی و مەدەنیی لەزیندانەکانی پارتین بەبێ تاوان و کەمەڵێک تۆمەتی بێبنەمایان بەهەڵبەستوون و بەشێکیشیان لەژێر ئەشکەنجەدانێکی سەختدا ئیعتیرافیان پێکراوە لەسەر تاوانێک کەهەرگیز نەیان کردووە.

وشەیەك نییە قێزەونتر بێت لە ووشەی (خیانەت)، خیانەت بەمانای نەبوونی ئاكارو ئەخلاق دێت، پشتکردنە لەبەرژەوەندی گەل و نیشتیمان لەپێناو بەرژەوەندی تایبەتی خۆیان، خیانەتکاران داماڵراون لەبەها مرۆیی و ئەخلاقییەکان. .

ئەگەر لەمێژووی پارتی و یەکێتی، وردبینەوە، کە خۆیان بە نوێنەری کوردایەتی دەزانن، ئەوەمان بۆ دەردەکەوێت کە لەزۆر وێستگەدا خیانەتی گەورەی نیشتیمانیان بەرامبەر گەل و نەتەوەکەیان ئەنجامداوە، چەندین شەڕی ناوخۆییان کردووە، هەزاران ڕۆڵەی بێگوناحی کوردیان بەکوشت داوە، هەزاران خانوویان رووخاندووەو سەدان ڕەزو باخی هاوڵاتیانیان سوتاندووە، ئەم دوو هێزە شوێنێك نەماوە بەشەڕی ناوخۆو هێنانی سوپای ئێران و تورکیا و عیراق وێرانیان نەکردبێت، جگە لەوە دەستی سوپای داگیرکەرانیان واڵا کردووە کە تەسفیەی نەیارانی خۆیان بکەن لەهەرێمداو خەباتکارانی کوردی پارچەکانی تر شەهید بکەن، ئەمانە خیانەت لەدوای خیانەت پیشەیانە، نەك شۆڕشگێرو قارەمان نین بەڵکو ڕێویەکی ترسنۆکن بەرامبەر شێخ و ئاغا و سوڵتانەکانیان، لەکاتێکدا بەرامبەر گەلەکەیان لەپێستی شێردا خۆیان دەنوێنن. ..

ئەگەر لەخیانەتی (31) ئاب بڕوانین، ئەوە تێبینی ئەوە دەکەین کە سەرۆکی پارتی دیموکراتی کوردستان ”مەسعود بارزانی” تەنها لەپێناو مانەوەی حوکمی بنامەڵەکەیدا حکومەتی ئەوسای عێراق دەهێنێتە هەولێر بۆ دەرکردنی یەکێتی و قەتڵ و عام کردنی لاوی ئەو شارەو شکاندنی سومعەی کوردو سوککردنی دۆزە ڕەواکەی، ئەم خیانەتە پەڵەیەکی ڕەش و قێزەونە بەناوچەوانی ئەو بنەماڵەیەوە.

بەهەمان شێوە لە 16 ئوکتۆبەردا باڵێکی سەربە یەکێتی نیشتیمانی کوردستان بەسەرۆکایەتی بافڵ تاڵەبانی و لاهور شێخ جەنگی تەنها لەپێناو مانەوەی حوکمی بنامەڵەکەیان لەو شارەدا، حەشدی شەعبی و سوپای عیراقی دەهێننە سەر کەرکوك، بۆ دەرپەڕاندنی پارتی و داگیرکردنی ئەو شارەو دەرکردنی پێشمەرگە، بەمەش پەڵەیەکی ڕەش و قێزەون دەکەنە نێوچەوانی بنەماڵەکەیان.. .

سەرانی کوردایەتی لەدوای خیانەتی 31 ئاب و 16 ئوکتۆبەرەوە،

خەڵکی کوردستانیان دەستەمۆو بێدەنگ کردووە بەزەبری هێزو تیرۆرو تۆقاندن، لەلایەن شەلاتی و جەلادەکانی هەردوو بنەماڵەوە. بەڵام لەژێر باڵی ئەو بێ دەنگییەدا شەپۆلێکی گەورەی توڕەیی بوونی هەیە، کە پێویستی بە ڕێکخستێکی تۆکمەی نهێنی هەیە، بۆئەوەی لەکات و ساتی خۆیدا بتەقێنرێتەوەو ئەم هەرێمە لە هەردوو بنەماڵە پاك بکرێنەوەو ژینگەیەکی دیموکراسی ڕاستەقینە بهێنرێتە کایەوە تا مرۆڤەکان لەم بەشەی کوردستان بەسەربەرزی و ئازادییەوە بژین، دڵنیابن ڕۆژێك ئەمە هەر ڕوودەدات خۆتان و بنەماڵەکانتان، سامان و دەسەڵاتتان دەکەونەبەر سزای گەل و نیشتیمان..

ئەگەر بمانەوێت خیانەتەکانی یەکێتی و پارتی بژمێرین، ئەوا کتێبێکی هەزار لاپەڕەیی پێ دەبێتەوە. بنەماڵەی بارزانی و تاڵەبانی ڕێککەوتنی فرۆشتنی خۆشیان کردووە، ئەوان خۆشیان فرۆشتووە بە ئێران و تورکیا. ئەوان ڕێککەوتنی فرۆشتنی نەوت و غازی کوردستانیان کردووە لەگەڵ تورکیا بۆ ماوەی پەنجا ساڵ کە داهاتەکەی دیار نییەو بەشاراوەیی دەچێتە گیرفانی خۆیان. ئەم دوو بنەماڵە خائینە ڕێککەوتنی فرۆشتنی ئیرادەی میللەتی کوردیان لەگەڵ ئێران و تورکیا کردووە، بەو مانایەی کە ئەرکی یەکێتی و پارتی ئەوەیە کە ئیرادەی میللەتی خۆیان بشکێنن و سەرکوتییان بکەن بۆئەوەی تاکی کورد هەستی خۆشویستنی نیشتیمان و ئینتیمای نەتەوەیی نەمێنێت. ئەوەی لەحەقیقەتدا لەکوردستان حوکم دەکات ئێران و تورکیان. ئێران بە ماسکی یەکێتی لەسلێمانی حوکم دەکات. تورکیاش بە جامانەی سوری بارزانییەکان و ماسکی پارتی لە هەولێرو دهۆك حوکم دەکات.

خۆشویستنی چارەنووس… ئازاد شکۆ

(گرنگی ڕەتکردنەوەی پەشیمانی)

بیرۆکەی خۆشویستنی چارەنووس، ئەو بیرۆکەیەیە کە تاکی کورد زۆر پێویستی پێیەتی، چونکە جۆرە واقیعێک هەیە بێشک پێویستی بەدانایی هەیە و دەبێت سەرچاوەکەی لەهزرەوە هەڵقوڵا بێت، بەڵام هەندێک کاتیش پێوستە ڕازبین بەوەی کە لە ژیانماندا ڕووی داوە و بەخۆشحاڵییەوە وەری بگرین، پێویستە بیکەینە پاڵپشتییەکی بەهێز بۆ ڕووبەڕووی ئایندەو داهاتوومان. بەڵام دەبینین بە پێچەوانەوەی ئەم وێنایەوە، لەناو جفاکی کوردیدا وێنایەکی تر بەشێوەیەکی زۆر نەگەتیفانە بەرجەستە بووە، دەبینین بەجۆرێک ناخۆشی و تاڵییەکانی چارەنووس و نائومێدییەکانیان ڕەتدەکەنەوە و قبوڵی ناکەن.
بە پێچەوانەوە دەبێت هەموو ئەو ناخۆشی و تاڵیانە پەسەند بکەین بەخۆشحاڵییەوە قبوڵی بکەین و پێشوازی لێبکەین، وەک بەشێک لەچارەنوسی خۆمان لێی بڕوانین.

دەبینین لە جفاتەکی وەهادا ئەگەر تاکێک لە ڕابردوودا تووشی ڕوداوێکی ناخۆش یان دۆڕانێک یان غەمێک یان حاڵەتێکی نەخوازراو بووبێت، بەجۆرێک تێکیشاندووەو لەناوی بردووە؛ بەجۆرێک خۆی تێدا ونکردووەو دونیای بەسەرخۆیدا وێران کردووە، وەک ئەوەی ئیتر هیچ تروسکاییەک لەم ژیانەدا نەمابێت، ئەمەش بەتەنها نەک خودی کەسەکە بێچارە و نائومێد دەکات، بەڵکو ئەم بیرکردنەوە نەگەتیفە دەگواسترێتەوە بۆ نەوەو خێزان و ماڵبات و هاوڕێ و کەسە نزیکەکانیشی.
بەم کارەش ئەگەر پێی بزانێت یاخود نەزانێت خۆی و دەوروبەرەکەی بەرەو ڕووی دۆخێکی دەروونی ناسەقامگیرو لاسەنگ دەکاتەوە، کە دواجار ئەو گرێبەستە خێزانیەش بەرەو لەناچوون و هەڵوەشانەوە دەچێت، ئەم دۆخە ناهاوسەنگەش لە ناو خێزانەوە ڕاستەخۆ دەگواسترێتەوە بۆ ناو جفاک.
بەمەش کۆمەڵگایەکی توندئاژۆو ڕقاوی دروست دەکات، لەناخیاندا ڕەگەزگەلێکی وەک بوغزو کینە درووست دەبێت.
بۆیە لێرەدا تاک “نەخێرێکی گەورە” بەرەو ڕووی ژیان بەرزدەکاتەوە، تەنانەت جوانی و فەزیلەتەکانی ئەستاو ئایندەو داهاتووش دەخاتە خزمەتی ناشرینی و تاڵییەکانی چارەنووسەوە. ئەمە دەتوانین ئەم

لە ئامێزگرتنە بە ناخۆشی و تاڵییەکانی ژیان ناو بەنێین "نەخۆشی مێژوو". بەڵام هەموو ئەمانە ئەوە ناگەیەنن کە ڕێگاکان لە پێش ئێمەدا داخراو و ئاڵۆزن، بەڵکو بە پێچەوانەوە بۆ مرۆق هیچ شتێک مەحاڵ و نەکردە نییە، بەڵکو هەموو ئەگەرێک لە پێش مرۆ ئەگەرێکی حەتمی و کراوەیە، چونکی مرۆ خاوەن هۆش و ئاگاییە ئەگەر ئیرادە هەبێت هیچ شتێک لە پێش مرۆ نابێتە مەحاڵ.

بۆ دەربازبوون لەو دۆخە ناهەموارییەی کە تاک تێیدەکەوێت، پێویستمان بەهەنگاوی کردارەکی هەیە،
ئێمە دەبێت بەخۆشحاڵییەوە چارەنووسی خۆمان خۆش بوێت، ئەو کەسەی چارەنووسی خۆی خۆش دەوێت، هەرگیز هیوا ناخوازیت هیچ ڕووداوێک لەژیانی خۆیدا بسڕێتەوە، بەڵکو هەرچی بەسەریدا هاتبێت پەسەندی دەکات ئیتر ئەو ڕووداوانە باشبن یان خراپ. دەبێت بەئیرادەیەکی باشترەوە قبوڵی چارەنوسمان بکەین و بە ئەداو وزەیەکی زۆر چالاکانەوە بۆ ئایندەو داهاتوو بڕوانین. شین بۆ ڕابردوو ناکەین و خۆزگەو بریا ناخوازین خۆمان تەسلیمی خۆزگەو چارەنوس ناکەین، هەرگیز ناڵێین ئەگەر ئەو ڕووداوە نەبووایە باشتر دەبوو! یان بریا ئەو شتە هی من بوایە! یان خۆزگە ئەوە ڕووی نەدایە! یان خۆزگە فڵان و فیسار کەس لەژیانمدا نەبووبا، بەپێچەوانەوە ئێمە هەموو ئەو خۆزگانە دەکەین بە ئیرادەو چەکێکی بەهێز بۆ خۆشکردنی ژیانمان، چونکی لەم ژیانەدا مرۆق مەحکومە هەڵە بکات، ئێمە ناتوانین ڕووبەڕووی ئەو تەحەدیانە ببینەوە کە لەچارەنوسماندا ڕوویانداوە، ئێمە نەک ڕقمان لەتاڵی و ناشرینییەکانی خۆمان نابێتەوە کە لە چارەنوسی ئێمەدا بوونیان هەیە، بەڵکو وەک مەعشوقێک لێی دەڕوانین، ئەوەی لەڕابردوودا لەژیانی ئێمەدا ڕوویانداوە، خۆمان بەخاوەنی دەزانین هەموو ئەو ڕووداوانە بەشێکن لەمێژووی ئێمە. دەبێت خۆشمان بوێت و شانازی پێوە بکەین. ئەم خۆشویستنی چارەنوس و ئەم ڕەتکردنەوەی پەشیمانییە وەک چاکە و فەزیلەتێک لێی دەڕوانین.

دانیشتن بەدیار ڕابردووەوە هیچ گۆڕانکارییەکی ئەرێنی بۆ ئێمە درووست ناکات، بەڵکو پەرێشانی و تەوقێکە لەدەست و قاچمان ئاڵاوە.
بۆ ڕزگاربوون لەم کابووسە نەعلەتییە، هەندێجار پێویستمانە مامەڵە لە گەڵ واقیعی باودا بکەین و پێی ڕازی ببین وەک بەشێک لە بوونی خۆمان لێی بڕوانین، بەڵکو لەوەوە بتوانین ژیانی خۆمانی پێ باشتر بکەین.
ئەوەی گرنگە ئەوەیە پێویستە هەموو قۆناغێک بەگوێرەی خۆی مامەڵەی

لەگەڵدا بکەین. هەموو ئەو ناشیرینانە بەخۆشحاڵیەوە وەردەگرین پێی قایل دەبین و دەیکەینە ئەرشیفێک لەمێژووی خۆمان تەماری دەکەین.
نابێت چەق بەستوو توند بین، بەڵکو دەبێت ئایدیاکانمان تەسلیمی ئەو لایەنانە بکەین کە یارمەتیمان دەدات بۆ دەربازبوون لەو دۆخە چەق بەستووەی درووست بووە، بەڵکو دەبێت بەپێی پێویستی بارودۆخەکان دەست بە ڕێکارەکان ببەین.
کەوایە بۆئەوەی دەروونمان لە فشار ڕزگار بکەین یان مێشکمان بێتەوە سەرخۆی، دەبێت ڕێکەوتنێک لە نێوان خۆمان و چارەنوسمان واژۆ بکەین، بڵێن: "بەڵێ بە ژیان"
چونکە ئێمە هەرچی بکەین و هەرچیەک بین ئەو ڕووداوانەی کەڕوویانداوە بریتین لەزنجیرەیەک ئاکام کەچیتر خۆزگە ناخوازین کە شتەکان بەجۆرێکیتر بوونایە.
خۆشویستنی چارەنووس خۆی جۆرێکە لەچاکە، لەبوونی مرۆڤدا بە بەڕەنگاربوونەوە یان ڕەتکردنەوەی پەشیمانی تەنها چارەسەرێک کەهەبێت بریتیە لەوەی کەچارەنووس و ئەوەی لەژیانی ئێمەدا ڕوویداوە خۆشمان بوێت، پەسەندی بکەین و پێی ڕازی ببین. ئەم کانسڵکردنی پەشیمانیەش بەهەموو کەسێک ئەنجام نادرێت مرۆڤی چالاک و خاوەن ئیرادەی دەوێت، چونکی ئەوکەسەی کە بزانێت لە هەوای ڕەتکردنەوەی پەشیمانی هەناسە بدات، ئەوکات تێدەگات کە هەوای ئەم بەرزاییانە، هەوایەکی بەهێزە، دەبێت خودی کەسەکە بە وەها هەوایەک دروستکرابێت. ئەو سوێری و ناشیرینانەی لە چارەنووسماندا ڕوویاندابوو ئێمە دەبێت بیکەینە مەرهەمێک بۆ هەوکردنەکان و ساڕێژکردنی برینەکانمان. سوود لە ڕووداوە نەخوازراوەکان وەردەگرین، خۆمانی پێ درووست و بەهێز دەکەین."فردریش نیچە" دەڵێت:(هەرشتێک نەبێتە هۆی مردنمان، ئەوا بەهێزترمان دەکات)١ تایتەی کاری ئێمە بە مەزنی مرۆڤ و باڵبوونی مرۆڤ"خۆشویستنی چارەنوسە" واتا نەک ناتوانرێت لەو چارەنوسە لابدرێت، بەڵکو خۆشیشمان دەوێت.

بە شێوەیەکی گشتی ئێمە هەندێک جار ناچارین ئەو دۆخەی کە ڕووبەڕوومان دەبێتەوە پێی ڕازیبین و قبوڵی بکەین واتا بە سەلامەتی و دەستبەرکردنی ژیانێکی شایستەو گونجاو ناچارین قبوڵی ئەو دۆخەی خۆمان بکەین. هەندێک جاریش چارەسەرێکی باشە کە مامەڵە لەگەڵ واقیعی باودا بکەین، ئەگەر چی لەناخیشەوە تەبا نەبین لەگەڵ ئەو دۆخەدا، بەڵام ناچاریش دەبین ڕازی بین و دانی پێدا بنێین. پەندێکی کۆنی کوردی هەیە دەڵێت: (ناچاری سەرت بۆ ماڵی دوژمنیشدا دەکات) ئەگەر نا لە حاڵەتێکی زۆر دا زیانمەند دەبێت، هەکاری

ئەمەش زۆرجار مر□ق □وانینێکی جیاوازی بۆخۆی چێکردووە، وێنەی خۆی بەگەورەیی کێشاوە، زیاد لە ئەندازە خود قەبارەی خۆی گەورە کردووە. زۆر جار دەبینین بەهۆی بێ پلانی و بێ بەرنامەیی و دزی ستەم و گەند□ی□کانی فەرمانڕەواوە بەهەزاران دەرچووی دانەمەزراو لە زانکۆ و پەیمانگاکان لەهەرێمی کوردووستان بێ کارن و لەماڵەوە دانشتوون، بەڵام زۆرجار ئەو دەرچوانە هەلی کاریشیان بۆ دێتە پێش بەڵام ئەو دەرچوانە بەبیانووی ئەوەی کەئەوان خوێندەوارن و ئەوان جیاوازن لەچینەکانی تری ناو جڤاک، زۆر جار ڕوانێنکی دژە باو خۆی دزە ئەکاتە ناو ناخیانەوە، هەرگیز ڕازی نابن کارێک بکەن کەلەدەرەوەی کەرتی گشتی. بە بیانووی ئەوەی کە گوایە لەگەڵ پێگەی کۆمەڵایەتی یان ئاستی هۆشیاریان تەباو کۆک نین. هەڵبەت بەو بەراوردکاریەی کە خۆیان پۆڵینیان کردووە، بەڵام ئەم ڕەتکردن و ڕازینەبوونەیان، خۆیان تووشی دابر□ان و جۆرێک لە نائومێدی دەکەن. ژیانیان بەڕادەیەکی زۆر پاشەکشەدەکات چەند قۆناغێکی زۆر بەرەو بەپاشەوە دەچن، لەژیان دوایان دەخات، بەبێ ئەوەی خۆیان ئاگایان لەخۆیان هەبێت تەمەنیان بەسەر چووەو درەنگ کەوتوون، ئیدی ناتوانن بەڕکێفی خۆیان ژیان کۆنتڕۆڵ بکەن، هۆکاری سەرەکی پشت ئەم پاشەکشەیەش بۆ ئەوە دەگێڕدرێتەوە کە ئەو کەسانە وێنەیەکی زۆر گەورەیان بۆ خۆیان کێشا بوو پێچەوانەی خوێندنەوەی واقیعی باوی کۆمەڵگا، بۆیە لەهەندێک حاڵەتدا مر□ق ناچارە دان بەهەندێ ڕاستی و واقیعی باودا بنێت، زۆرن لەکۆمەڵگای کوردی کە بە بەشی خۆی و چارەنوسی خۆی ڕازی نا بێت، کە داوای تۆپ و سەروو دەکات بەڵام هەندێک کات ژیان پێچەوانەی هزری مرۆڤەکان ئاڕاستە وەر دەگرێت، ئەگەر تاکێک یان هەر مرۆڤێک نەتوانێت دۆخەکەی خۆی بەرەوباشتر بەرێت هیچ نەبێت باشترە قبوڵی دۆخی سەپێنراوی خۆی بکات. بە گشتی ئەم وێنایە بە هۆی نەخوێندنەوەو تاڕادەیەک ناهۆشیاریە لەهەمبەر خود و سیستەمی سیاسیش، ئێستا دەبینین دەوڵەت لە ڕووی سیاسی و ئابوریەوە تۆشی حاڵەتێک لە شەلەلی و داڕوخان هاتووە، گەندەڵی نادادی گۆمەڵگای تەنیوە، شتێک نیە بە ناوی شەفافیەت و هاوسەنگی. ئێستا تەنها ئەوە هەیە کە ڕوون و بەرچاوین. واتا چارەنووس ئێستا لە ئەوەندە زیاتر چیتری لەهەگبەدا نییە. بۆیە لەم سەروبەندەدا دەبێت بەپێی بارودۆخەکە هەنگاو بهاوین و ئەو تێڕوانینەی کە بۆ خۆمان درووستمان کردووە، ئەگەر پێمان وا بێت ئێمە لە کەشکەلانی فەلەکین ئەوا پ□□ویستە بێینە خوارەوە چارەنوس چی بۆ داناوین بەپێی بارودۆخەکە ما□□□ی لەگەڵدا بکەین خۆمانی لەگەڵ بگونجێنین، ئاڕاستەی ئەو “با”یە وەرئەگرین کە شەماڵ ئاڕاستەی دەکات، خۆمان پۆشتەو پەرداخ دەکەین هەتا دەرفەتێکی باشتر دێتە پێشەوە، چونکی

گەشتن و سەرکەوتن بەسەر لوتکەدا پێوستی بەتواناو وزەو خۆکۆکردنەوەو تێهزرین هەیە، ئەگەر هاتو ئەو هۆکارانە ئامادەگیان نەبوو لە ئێستادا دەبێت ڕازیبین بەو چارەنوسەی بۆمان دیاری کراوە، پێویستمانە قایل و ڕەزامەند بین.
هەندێکجار پێویستمانە دوای ئەم جۆرە تێڕوانین و بیرکردنەوانە بکەین هەتاوەکو دەرفەتێکی زێڕین دێتە پێشەوە. گرنگە کە پەشیمان نەبینەوە ونەڵێین دەبوو ئێمە لە جێگەو پێگەیەکی تر بووایەین، گازندە ناکەین کە بۆچی ژیان لەگەڵ ئێمە پێچەوانەی خواستی ئێمە دەجوڵێتەوە، بۆیە چارەنوسمان هەرچییەک بێت یان هەرچۆنێک بووبێت، بەشێکی دانەبڕاوە لەخۆمان. ئێمە خۆشیشمان دەوێت، ئێمەو چارەنوس لەناو یەکتریدا تواوینەتەوە هەرگیز خۆمانی لێ بێبەری ناکەین و پەشیمانی ڕەت دەکەینەوە.

سەرچاوە:

١-فردریش نیچە، ئەمەیە مرۆڤ، فەردین دارا، چاپی دووەم-٢٠٠٩-سلێمانی.

فەقێیەکی گوومڕا … 1 … شەماڵ بارەوانی

بەشی یەکەم/

بیگومان مرۆڤ تازیاتر لێکۆلینەوە بکات و بیربکاتەوەوە بخوێنێتەوە، ئاسوی بیرکرنەوەی فراوان تر و دیدی واڵاتردەبێت، تا زیاتر ئاشنای ڕوانگە و دید جیاواز و، قوتابخانەی فیکری و فەلسەفی زیاتر بێت و زێدەتر گوتەو تێزی زانایان و عاریفان و ئەندێشەمەندان و فەیلەسوفان بخوێنیتەوە، زیاتر تێدەگات و زیاتر هەڵەکانی پێشووی خۆی بۆ ڕۆشن دەبێتەوە.
مرۆڤی ئاقڵ و شارستانی و خوێنەوار، هیچ کاتێک لە شوێنێکی دیاریکراو لە پنتێکی دیاری کراوی بیکردنەوەو لەخاڵێکدا ناوەستێت

و چەق نابەستێت.

مرۆڤی خوێنەوار و هۆشیار، هەمیشە عەوداڵی گەڕان بە دوای ڕاستیەکان و چوونە نێو قوڵایی شتەکان و ئەو دیوی پەردەی نەزانراوی شتەکانە،
مرۆڤی ژیر و ڕۆشنهزر، بەردەوام بە دوای شتی نوێ دا دەگەڕێت و هەوڵدەدات نوێ تاقی کاتەوە و شتی تازە ئەزموون کات و فێربێت.

مرۆڤی شارستانی و ئاقڵ، هەرشتێک لەگەڵ زانست و ئەقڵ و ویژدان و مرۆڤایەتی نەهاتەوە، پولەکی سوتاوی پێنادات و هەرگیز وەری ناگرێت. مرۆڤی شارستانی و ئاقل و خوێنەوار، گۆڕینی دیدو فیکری نازانستی و نائەقڵانی، لە پەڕاو لا ئاسانترە.
مرۆڤی شارستانی و خوێنەوار و هۆشیار، هیچ کاتێک لە گۆڕانکاری ناترسێت و دەمارگیری بە ئایینێک دیاری کراو مەزهەب و ئاڕاستەیەکی دیاریکراوی بیرکردنەوەکی دیاری کراو نییە و کوێرانە و چاولێکەرانە و بەماوەییانە، شوێن هیچ بیر و باوەڕ و مەزهەب و گرووپ و ئایدیۆلۆژیایەک ناکەوێت.

ئەمڕۆ ئەوەی پێ ڕاستە، بەیانی بە دەرکەوت ڕاستیەکەی ئەو هەڵەیە، دانی پیادەنێت و دەستبەرداری ئەو ڕاستیە ساختەیه دەبێت.
مرۆڤی ئاقڵ و شارستانی و ڕۆشنبیر، باوەڕی بە چەمکی ڕەهایی نییە و ڕێژەیی بوونی شتەکان، قەناعەت و بیر و باوەڕیەتی.
مرۆڤی شارستانی تەنها لەڕوانگەی کتێبەکەوە بوون و گەردوون و ژیان و مرۆڤایەتی نابینێت و بڕیار لەسەر شتەکان نادات.
مرۆڤی شارستانی دەخوێنێتەوە، قبوڵ ناکات، کەس لەجیاتی ئەو بیربکاتەوە و بریاڕ بدات و هەڵبژێرێت.

مرۆڤی شارستانی لەتونەلی مێژوودا گیرناخوات و بەردەوام خەونی گەڕانەوەی چوونەوە ناو مێژوویەکی کۆنی بەر لەهەزار ساڵە نابینێت و خەیاڵی ئەوە ناکات، ئێستا لەقاڵبی ڕابردوو بدات و واقیع بکات بە قوربانی مێژوو و مردووی ناو گۆڕەکان، لە جیاتی ئەو بڕیار بدەن و بیربکەنەوە و فەتوای بۆ بدەن.
نەخێر مرۆڤی شارستانی کوێی ڕێژە و شوێن قیلەو قال و عن عنەی ئەوی تر ناکەوێت، ئەو شوێن واقیع و ئەقڵ و ویژدان و مرۆڤایەتی دەکەوێت.
مرۆڤی شارستانی، مرۆڤێکە بەردەوام دەخوێنێتەوە.

ئینجا بابێینەوە سەر ئەسلی مەسەلەکەو چیرۆک و بەسەر هاتی فەقێیە

گوومڕاکە باس بکەین و بزانین بۆچی و چۆن و بۆچی گوومڕا بوو!؟

هەڵبەت من زۆر زوو دەستم کرد بە خوێندنەوەی کتێبی هەمەجۆر و فەقێیەکی تا بڵێیت نەوەستاو عەجووڵ بووم و زۆر زوو و هەر لە تەمەنی هەرزەکاری و ژیانی فەقێیاتی و قۆناخی خوێندنی حوجرە و قوتابخانەی ئیسلامیم، دەستم بە کتێبی قەبەو سنوری هەڵسورەکان و بابەتی بقەو نووسەرە بە تابوو کراوەکان دەبرد. جاری وابووە کتێبێکم کەیوە لای مەلای مزگەوت لەسەری ڕووبەڕووی کێشە بوومەتەوەو بە هۆیەوە لەحوجرەو مزگەوت دەرکراوم.

بێ گوومان گۆڕانی ئایدیۆلوژی، لەڕووی سایکۆلۆژییەوە قورسە و هەندێ شتێکی ئاسان نییە، تۆ وا زوو دەست بەرداری بیر و باوەڕی پێشووت بیت و لە فەقێیەکی دۆگمایی و بابایەکی ئیسلامیستەوە، بگۆڕێیت بە کەسێکی نهلیست و عەدەمی و سیکۆلاریست.
من ئەو گۆڕانکارییەی دووچارم بوو، بە ڕێگای خوێندنەوەو تێڕامان و بیرکردنەوەو بەراوردکاری نێوان ئاینەکان و لەڕێگای میتۆدێکی لۆژیکی و زانستییەوە بوو، نەک سۆز و عاتیفە، یان، ڕق و کاردانەوە.

ئازیزان چۆن گۆڕام و بۆچی گۆڕام و بووم بە فەقێیەکی گومڕا؟ لەمیانی باسکردن لە چۆنیەتی بوونم بە فەقێیەکی گومڕاو سەر لە شێواو لەدین دەرچوو، وەک هەندێک لە مەلاکان وایان پێ دەگووتم.

یەکێک لەو نووسەرانەی کە بووە هۆکاری ئەوەی من بگۆڕێم و ببم بە فەقێیەکی گوومڕا. عەبدولکەریم سروش بوو،
بە تایبەتی کتێبەکەی«ڕێگا ڕاستەکان». بۆ من ڕاچڵەکینێک بوو، سەبارەت بە قۆناغی بەنج و غەیبوبە و دۆگمایی بوونی فیکری و بەستەڵەکی ئەقڵی و بیرتەسکی و ئاسۆداخراویم و تەنها بەڕاستی زانینی تاقەڕێگایەک و قۆرخکردنی ڕاستییەکان و حاڵی نەبوون لە پیرۆزی چەمکی پلورالیزمی ئایینی.

سروش ئەو کەسە بوو، کاریگەری زۆری لەسەر دروستکردم. دانراو کتێبەکانی(ڕێگا ڕاستەکان، نیوەی پەنهانی فەیلەسووف، کەلەپوور و سیکولاریزم، ئەقڵ و ئازادی، تەنها ئەزموونی پێغەمبەر، سیاسەت و ئایینداری، پلورالیزمی ئایینی، ئاین لەسەردەمی مۆدێرنەدا) و بەتایبەتی ڕێگاڕاستەکان، دەروازەیەکی زۆر گرنگ و باشبوون بۆ ئەوەی من تووشی کرانەوەی فیکری و توانەوەی ئەو بەستەڵەکەی ئەقڵ ببم و لەو تونێڵە تاریکەی ئایدیۆلۆژی بێمە دەر و لەوە تێبگەم، دنیای مرۆڤایەتی گەلێ لەو حوجرە داخراو چاڵە فیکرییەی من

تێیکەوتووم، فراوانتر و ڕێگاکانی ڕاستی و حەقیقەتەکانیش، زۆر لەو ڕاستیە ساختەیەی من بانگەشەی بۆ دەکەم و پێی تەڵقین و گەوج و گۆشکراوم زۆرترن.

دڕک… شیعـــر: مسعـــود هوشمنـــد… وەرگێڕانی :پشکۆ نکام

" خار"

ئەی خودا
من کارم بەکەس نیە
بەڵام زامداریی دەستی هەمووان
بووە بە کارم
لە نەناسیاو و لە ئاشن
پاشقول گرتن و مەرگ
بووە بە کارم

خۆزگە ووشیاری بە نسیبم نەبوایە
مایەی ڕەنج و خەڵەتانم نەبوایە
ئاخر ووشیاری غەمێکی گەورەیە
خۆزگە ووشیاری بە نسیبم نەبوایە
لەو بەرزاییە دانیشتووی ئە خودا

بزانە لە چ ئازارێکایە دونیا
پێ ئەخەمە هەر کوێ یەک
هەر کوێ یەک ئەڕۆم
لە پێش چاووم ئەبینم
ئا بڵۆقە دراووم

ئەی خودا

من ئاگاداری هیچ نیم
بۆچی هەموو گوڵێک

ئەبێ بە دڕک لە پێش چاووم ..!!
ووردە ووردە
هەست بە مەرگ ئەکەم
وێنەی زەردەخەنە
مردوە لەسەر لێوم
خۆزگە ووشیاری بە نسیبم نەبوایە
مایەی ڕەنج و خەڵەتانم نەبوایە
ئاخر ووشیاری غەمێکی گەورەیە
خۆزگە ووشیاری بە نسیبم نەبوایە

ئەی خودا
هەر کەسێکم پێ ئەگا
لە پێش قاچم
چاڵی دووڕوویی لێ ئەیا
خۆزگە ووشیاری بە نسیبم نەبوایە
مایەی ڕەنج و خەڵەتانم نەبوایە
ئاخر ووشیاری غەمێکی گەورەیە
خۆزگە ووشیاری بە نسیبم نەبوایە